

EUROPOS PARLAMENTAS: ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VEIKLA

Europos Parlamento organizacinę struktūrą ir veiklą reglamentuoja jo Darbo tvarkos taisyklės. Parlamento veikla vykdoma politiniuose organuose, komitetuose, delegacijose ir frakcijose.

TEISINIS PAGRINDAS

- Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 14 straipsnis ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 223, 224, 226, 229, 231 ir 232 straipsniai;
- [Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklės](#).

SUDĖTIS IR NARIAI

Bendrosios Europos Parlamento sudėties taisyklės nustatytos ES sutarties 14 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad Europos Parlamento iniciatyva ir gavusi jo pritarimą Europos Vadovų Taryba vieningai priima sprendimą, nustatantį Europos Parlamento sudėtį. Toliau taip pat nustatyta, kad Parlamentą sudaro ne daugiau kaip 751 ES piliečių atstovas (750 narių ir pirmininkas). Be to, piliečiams mažėjančia tvarka atstovaujama proporcingai mažinant narių skaičių iki minimalios šešių narių iš kiekvienos valstybės ribos. Nė viena valstybė narė negali turėti daugiau kaip 96 vietas.

Proporcingo narių skaičiaus mažinimo sąvoka reiškia, kad, nors bendras vietų skaičius paskirstomas remiantis valstybių narių gyventojų skaičiumi, daugiau gyventojų turinčios valstybės narės sutinka turėti mažiau atstovų, kad būtų geriau atstovaujama mažiau gyventojų turinčioms ES valstybėms narėms: kuo didesnė valstybė, tuo mažesnis vietų skaičius gyventojų atžvilgiu. Ši sąvoka buvo išsamiau apibrėžta tolesniuose Europos Vadovų Tarybos sprendimuose, priimtuose pagal ES sutarties 14 straipsnio 2 dalį, įsigaliojus Lisabonos sutarčiai.

Būsiami Europos Parlamento rinkimai vyks 2024 m. birželio 6–9 d. 2023 m. rugsėjo 22 d. Europos Vadovų Taryba atsižvelgdama į 2023 m. birželio 15 d. Parlamento teisėkūros rezoliuciją dėl Europos Parlamento sudėties, priėmė sprendimą, kuriuo nustatoma Parlamento sudėtis ir bendras vietų Parlamente skaičius padidinamas nuo 705 iki 720. Kiekvienoje valstybėje narėje renkamų EP narių skaičius bus toks:

Belgija	22
Bulgarija	17

Čekija	21
Danija	15
Vokietija	96
Estija	7
Airija	14
Graikija	21
Ispanija	61
Prancūzija	81
Kroatija	12
Italija	76
Kipras	6
Latvija	9
Lietuva	11
Liuksemburgas	6
Vengrija	21
Malta	6
Nyderlandai	31
Austrija	20
Lenkija	53
Portugalija	21
Rumunija	33
Slovėnija	9
Slovakija	15
Suomija	15
Švedija	21

Po kiekvienų rinkimų praėjus vienam mėnesiui Parlamentas nešaukiamas susirenka pirmą antradienį ([1976 m. rugsėjo 20 d. Aktas](#)). Laikydamasis SESV 229 straipsnio 1 dalies, Parlamentas nešaukiamas taip pat turi susirinkti kiekvienų metų antrąjį kovo mėnesio antradienį.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

A. Parlamento pirmininkas

Pagal Darbo tvarkos taisykles Parlamento pirmininkas renkamas iš Parlamento narių dvejų su puse metų kadencijai, kuri gali būti pratęsta (Darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnis). Pirmininkas atstovauja Parlamentui vykdant išorinius santykius ir palaikant ryšius su kitomis ES institucijomis. Parlamento pirmininkas prižiūri plenarinių posėdžių diskusijas ir užtikrina, kad būtų laikomasi Parlamento darbo tvarkos taisyklių. Beprasidedant kiekvienam Europos Vadovų Tarybos susitikimui Europos Parlamento pirmininkas nustato Parlamento poziciją ir nuomonę į darbotvarkę įtrauktais klausimais ir kitomis temomis. Parlamentui patvirtinus Europos Sąjungos biudžetą, Parlamento pirmininkas jį pasirašo, tuomet biudžetą galima naudoti. Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos pirmininkai abu pasirašo visus pagal įprastą teisėkūros procedūrą

priimamus teisės aktus. Parlamento pirmininką gali pavaduoti vienas iš 14 pirmininko pavaduotojų (Darbo tvarkos taisyklių 23 straipsnis).

B. Plenarinės sesijos

Europos Parlamentas sensu stricto ir yra plenarinės sesijos, kurių posėdžiams pirmininkauja Parlamento pirmininkas. Parlamentas Strasbūre renkasi kiekvieną mėnesį (išskyrus rugpjūtį), tai yra mėnesinės sesijos, truncančios keturias dienas nuo pirmadienio iki ketvirtadienio. Papildomos mėnesinės sesijos rengiamos Briuselyje. Mėnesinę sesiją sudaro kasdien vykstantys plenariniai posėdžiai (Darbo tvarkos taisyklių 153 straipsnis). Frakcijų pirmininkų susitarimu vietos plenarinių posėdžių salėje – iš kairės į dešinę – Parlamento nariams skiriamos atsižvelgiant į jų politines pažiūras. Plenarinį posėdį pradeda Parlamento pirmininkas, kartais savo kalboje kam nors išreikšdamas padėką arba pasisakydamas aktualiais klausimais. Parlamento pirmininkui šią užduotį vykdyti padeda 14 pavaduotojų, kurie gali perimti pirmininkavimą. Komisijos ir Europos Sąjungos Tarybos atstovai dalyvauja posėdžiuose siekiant palengvinti institucijų bendradarbiavimą sprendimų priėmimo procese. Jei Parlamentas pageidauja, abiejų minėtų institucijų atstovai taip pat gali būti pakviesti pateikti pareiškimus arba pateikti informaciją apie savo institucijų veiklą.

C. Politiniai organai

Parlamento politiniai organai yra Biuras (24 straipsnis; Parlamento pirmininkas ir 14 Parlamento pirmininko pavaduotojų), Pirmininkų sueiga (26 straipsnis; Parlamento pirmininkas ir frakcijų pirmininkai), penki kvestoriai (28 straipsnis; jie yra atsakingi už su Parlamento nariais susijusius administracinius ir finansinius klausimus), Komitetų pirmininkų sueiga (29 straipsnis) ir Delegacijų pirmininkų sueiga (30 straipsnis). Parlamento pirmininko, Pirmininko pavaduotojų ir kvestorių, taip pat komitetų ir delegacijų pirmininkų kadencija trunka dvejus su puse metų (19 straipsnis).

D. Komitetai ir delegacijos

Parlamento nariai susiskirstę į 20 komitetų, 3 pakomitečius ir 39 delegacijas (tarpparlamentines delegacijas ir delegacijas jungtiniuose parlamentiniuose komitetuose, parlamentinio bendradarbiavimo komitetuose ir daugiašalėse parlamentinėse asamblėjose)^[1]. Parlamentas taip pat siunčia delegaciją į jungtinę parlamentinę asamblėją, įsteigtą Europos Sąjungos ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių grupės susitarimu^[2]. Parlamentas taip pat gali steigti specialiuosius komitetus (207 straipsnis) arba tyrimo komitetus (SESV 226 straipsnis ir Darbo tvarkos taisyklių 208 straipsnis).

Pagal Darbo tvarkos taisyklių 213 straipsnį kiekvienas komitetas ar delegacija renka savo biurą, kurį sudaro pirmininkas ir iki keturių pirmininko pavaduotojų.

E. Frakcijos

Parlamento nariai posėdžiauja ne nacionalinėse delegacijose, o tarpvalstybinėse grupėse pagal savo politines pažiūras. Pagal Darbo tvarkos taisykles frakciją turi sudaryti bent 23 Parlamento nariai, išrinkti ne mažiau kaip ketvirtadalyje valstybių narių

[1] Parlamento narių skaičius komitete nustatytas 2020 m. sausio 15 d. Europos Parlamento sprendimo dėl nuolatinių komitetų narių skaičiaus (OL C 270, 2021 7 7, p. 117) 1 dalyje.

[2] Žr. 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu persvarstyto Kotonu susitarimo 17 straipsnį.

(33 straipsnis). Savaitę prieš mėnesinę sesiją ir jos metu frakcijos rengia nuolatinis posėdžius ir seminarus, kuriuose nustatomi pagrindiniai jų veiklos principai. Kai kurios frakcijos atitinka kriterijus, taikomus ES lygmeniu veikiančioms tarpvalstybinėms politinėms partijoms.

F. Europos politinės partijos ir fondai

Parlamentas rekomenduoja sudaryti tokias sąlygas, kurios leistų plėtotis iš tiesų Europos politinėms partijoms ir fondams, be kita ko, priimti pamatinius teisės aktus. SESV 224 straipsnyje nustatytas teisinis pagrindas, kuriuo remiantis pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimamas Europos lygmens politinių partijų statutas ir jų finansavimo taisyklės. 2003 m. buvo sukurta Europos politinių partijų finansavimo sistema, leidžianti ES lygmeniu įsteigti politinius fondus^[3]. Reaguojant į tam tikrą piktnaudžiavimą, šios taisyklės buvo iš dalies pakeistos 2018 m. gegužės 3 d. [Reglamentu \(ES, Euratomas\) 2018/673](#), siekiant sustiprinti Europos politinių partijų europinį aspektą, užtikrinti teisingesnį lėšų paskirstymą ir gerinti teisės aktų vykdymą.

Šiuo metu veikia šios Europos politinės partijos: Europos liaudies partija, Europos socialistų partija, Liberalų ir demokratų aljansas už Europą, Europos žaliųjų partija, Europos konservatorių ir reformuotojų partija, Europos kairiųjų partija, Identiteto ir demokratijos partija, Europos demokratų partija, Europos laisvasis aljansas ir Europos krikščionių politinis judėjimas. Tarpvalstybinės partijos veikia glaudžiai bendradarbiaudamos su atitinkamomis Europos Parlamento frakcijomis.

Kai kurie svarbiausi Europos politiniai fondai: Wilfriedo Martenso Europos studijų centras, Europos pažangiųjų tyrimų fondas, Europos liberalų forumas, Žaliasis Europos fondas, Europos demokratų institutas, „Transformuoti Europą“ ir „Nauja kryptis. Europos reformų fondas“.

2012 m. lapkričio 22 d. Parlamentas priėmė [rezoliuciją](#), kurioje primygtinai ragino Europos politines partijas siūlyti kandidatus Komisijos pirmininko pareigoms eiti, siekiant padidinti ir Parlamento, ir Komisijos politinį legitimumą. Ši tvarka buvo įgyvendinta prieš 2014 m. rinkimus, kai pirmajame etape dalyvavo pagrindiniai kandidatai. Po šių rinkimų 2014 m. spalio 22 d. Komisijos pirmininko pareigoms eiti buvo išrinktas vienas iš pagrindinių kandidatų – Jean-Claude Juncker. Europos Parlamentas savo 2018 m. vasario 7 d. [sprendime](#) dėl pagrindų susitarimo dėl Europos Parlamento ir Europos Komisijos santykių peržiūros teigė, kad jis bus pasirengęs atmesti bet kurį kandidatą į Europos Komisijos pirmininko pareigas, kuris nebuvo paskirtas pagrindiniu Europos politinės partijos kandidatu (vok. *Spitzenkandidat*) 2019 m. rinkimuose į Europos Parlamentą. Nors šios idėjos per 2019 m. rinkimus galiausiai buvo atsisakyta, pagrindinio kandidato procesas laikomas siekiu sukurti platesnę kandidatų debatų platformą, suteikiančią daugiau skaidrumo ir politinio legitimumo Komisijos pirmininko vaidmeniui ir padidinančią ES piliečių dalyvavimą šiame procese ir jų suvokimą apie tai. 2022 m. gegužės 3 d. Parlamentas priėmė [poziciją](#) per pirmąjį svarstymą dėl Europos Sąjungos rinkimų teisės reformos, kurioje pareiškė nuomonę, kad pagrindinio kandidato procesas galėtų būti oficialiai įforminamas Europos politinių subjektų sudarytu politiniu susitarimu ir tarpinstituciniu Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos

[3]2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014 dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo (OL L 317, 2014 11 4, p. 1).

susitarimu. Ji taip pat paragino Europos politines partijas, Europos rinkėjų asociacijas ir kitus Europos rinkimų subjektus savo kandidatus į Komisijos pirmininko pareigas išskelti likus bent 12 savaičių iki rinkimų dienos, taip pat pareiškė, kad tikisi, kad kandidatams teks pirmoji atitinkamo Sąjungos masto apygardos sąrašo pozicija.

Komisija savo 2018 m. komunikate „[Institucijų pertvarkos galimybės siekiant padidinti Europos Sąjungos darbo efektyvumą](#)“ pateikė tarpvalstybinių sąrašų idėją kaip žingsnį pagerinti ES institucijų legitimumą ES piliečių akyse. Sukūrus visą Europą apimančią rinkimų apygardą būtų galima sustiprinti Europos Parlamento rinkimų europinį aspektą, nes ji suteiktų piliečiams galimybę bendrauti su kandidatais visoje Europoje. Vis dėlto Parlamentas laikėsi nuomonės, kad 2019 m. Europos Parlamento rinkimai dar nebuvo tinkama proga sukurti tarpvalstybinę rinkimų apygardą, nors ir paliko galimybę būsimums diskusijoms. Minėtoje [pozicijoje](#) jis pasiūlė Sąjungos masto apygardos sąrašams taikyti privalomą geografinio atstovavimo reikalavimą ir paragino Europos politines partijas, Europos rinkėjų asociacijas ir kitus Europos rinkimų subjektus įtraukti į Sąjungos masto sąrašus kandidatus iš visų valstybių narių. Vykdamas šią rinkimų reformą, neskaitant dabartinių 705 vietų, turėtų būti sukurtos 28 tarpvalstybinės vietos ES masto rinkimų apygardoje, visapusiškai laikantis geografinės ir lyčių pusiausvyros.

G. Parlamento generalinis sekretoriatas

Parlamento generaliniam sekretoriatui vadovauja [generalinis sekretorius](#), kurį skiria Biuras (Darbo tvarkos taisyklių 234 straipsnis). Generalinio sekretoriato sudėtį ir organizacinę struktūrą taip pat nustato Biuras: šiuo metu jį sudaro 12 generalinių direktoratų ir Teisės tarnyba. Generalinio sekretoriato užduotis – koordinuoti teisėkūros darbą ir organizuoti plenarinius posėdžius ir susirinkimus (susitikimus). Jis taip pat teikia techninę, teisinę ir ekspertinę pagalbą Parlamento organams ir Parlamento nariams, padėdamas jiems vykdyti jų įgaliojimus. Generalinis sekretoriatas užtikrina vertimą žodžiu per visus posėdžius ir visų oficialių dokumentų vertimą raštu.

VEIKLA

Sutartyse numatyta, kad Parlamentas savo darbą organizuoja savarankiškai. Jis savo narių balsų dauguma priima Darbo tvarkos taisykles (SESV 232 straipsnis). Jeigu Sutartyse nenumatyta kitaip, Parlamentas priima sprendimus atiduotų balsų dauguma (SESV 231 straipsnis). Jis priima sprendimus dėl mėnesinių sesijų, kurių metu visų pirma priimami Parlamento komitetų parengti pranešimai, pateikiami klausimai Komisijai ir Europos Sąjungos Tarybai, rengiamos aktualios ir skubios diskusijos ir išklausomi Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės pareiškimai, darbotvarkių. Komitetų ir plenariniai posėdžiai yra vieši ir transliuojami internetu.

BŪSTINĖ IR DARBO VIETOS

Nuo 1981 m. liepos 7 d. Parlamentas yra priėmęs kelias rezoliucijas dėl savo būstinės, ragindamas valstybių narių vyriausybes laikytis Sutartyse joms nustatytų įpareigojimų institucijoms įsteigti vieną būstinę. Kadangi vyriausybės ilgai nesugebėjo imtis reikiamų veiksmų, Parlamentas priėmė kelis sprendimus dėl savo organizacinės struktūros ir darbo vietų (Liuksemburge, Strasbūre ir Briuselyje). 1992 m. gruodžio 11–12 d.

Edinburge vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime valstybių narių vyriausybių atstovai pasiekė susitarimą dėl institucijų būstinių, pagal kurį:

- Parlamento būstinė turėtų būti Strasbūre, kur turėtų būti rengiamos 12 mėnesinių sesijų, įskaitant sesiją, kurios metu priimamas sprendimas dėl ES metinio biudžeto;
- papildomos mėnesinės sesijos turėtų būti rengiamos Briuselyje;
- Parlamento komitetai turėtų posėdžiauti Briuselyje;
- Parlamento generalinis sekretoriatas ir pagalbiniai padaliniai turėtų likti Liuksemburge.

Šį sprendimą Parlamentas sukritikavo. Vis dėlto Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (1997 m. spalio 1 d. sprendimas byloje C-345/95) patvirtino, kad Parlamento būstinė buvo nustatyta vadovaujantis nuostatomis, kurios dabar atitinka dabartinį SESV 341 straipsnį. Šio sprendimo turinys buvo įtrauktas į Amsterdamo sutarties protokolą, kuris buvo pridėtas prie Sutarčių.

Nors Parlamentas sukritikavo šiuos sprendimus, remiantis Pirmininkų sueigos pasiūlymu jis buvo įpareigotas atitinkamai rengti savo metinį kalendorių. Paprastai Parlamentas per metus surengia 12 keturių dienų mėnesinių sesijų Strasbūre ir šešias dviejų dienų mėnesines sesijas Briuselyje. Parlamento nariai ėmėsi kelių iniciatyvų, kad būtų išvengta posėdžių Strasbūre. Pavyzdžiui, 2012 m. buvo patvirtintas kalendorius, kuriame dvi dviejų dienų mėnesinės sesijos spalio mėnesį Strasbūre vyko tą pačią kalendorinę savaitę, taip keturiomis dienomis buvo sutrumpintas bendras posėdžių laikas Strasbūre. Vis dėlto Prancūzijai pateikus skundą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad laikantis priimtų sprendimų turi vykti dvi nesutrumpintos mėnesinės sesijos (byla C-237/11).

Remiantis SESV 229 straipsniu, daugumos Parlamento narių, Europos Sąjungos Tarybos arba Komisijos prašymu Parlamentas gali rengti neeilines sesijas. 2006 m. gruodžio 18 d., iš karto po 2006 m. gruodžio 14–15 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo, Parlamentas Briuselyje surengė pirmąjį papildomą plenarinį posėdį. Nuo tada buvo įtvirtinta praktika rengti posėdžius iškart po Europos Vadovų Tarybos susitikimų.

Be to, dėl COVID-19 pandemijos Parlamentas įdiegė priemones, kuriomis Parlamento nariams suteikiama galimybė dalyvauti plenarinėse sesijose nuotoliniu būdu ir taikyti nuotolinio balsavimo procedūras.

EUROPOS PARLAMENTO NARIAI PAGAL FRAKCIJAS IR VALSTYBES NARES

Lentelę, kurioje pateikiama frakcijų ir jų sudėties apžvalga, galima rasti [tam skirtame interneto puslapyje](#).

Eeva Pavy
10/2023

